

Sortiment Hibiscus voortdurend in beweging

Hibiscus is hot en volop in ontwikkeling. Op Plantarium 2009 werden maar liefst acht nieuwe cultivars ter keuring aangeboden. In de naamlijsten van 2005 staan ruim 150 cultivars geregistreerd, terwijl dit er in de naamlijst van 1995 slechts 60 waren. Alle reden om op een rijtje te zetten wat er bekend is over dit sortiment.

Hibiscus syriacus 'Oiseau Bleu' wordt in de Nederlandse en de Duitse keuring als hoogste gewaardeerd.

FOTOS: PPO, Lisse

Bij ons is *Hibiscus syriacus* (tuinhibiscus) veruit de bekendste en meest winterharde soort. Daarnaast doen de laatste jaren ook andere soorten hun intrede in Nederland. Deze soorten zijn vaak minder winterhard. Als kuipplant of als tuinplant doen ze het goed.

Ruim tien jaar geleden is het sortiment van *H. syriacus* door de KVBC en PPO gekeurd en beschreven. Kort daarna is ook in Duitsland een vergelijkbaar onderzoek geweest.

Hibiscus is een exoot die zich in ons veranderende klimaat steeds beter thuis voelt. Het geslacht telt ruim 200 soorten, waarvan de meesten voorkomen in de (sub)tropen. De meeste soorten hebben grote opvallende bloemen. Typerend daarbij is dat de meeldraden en de stampers op een gemeenschappelijke zuil staan. Dit is een belangrijk familiekenmerk van de kaasjeskruidfamilie (*Malvaceae*), waartoe *Hibiscus* behoort.

Vanwege de prachtige exotische bloemen is *Hibiscus* een sierplant die wereldwijd bekend is. Onze tuinhibiscus (*H. syriacus*), die van nature in een groot deel van Azië voorkomt, is de nationale plant van Zuid-Korea. De (sub)tropische soort *H. rosa-sinensis* (Chinese roos) is de nationale plant van zowel Maleisië als Hawaï.

Sortimentsonderzoek

Zowel in Nederland als in Duitsland zijn cultivars van *H. syriacus* met elkaar vergeleken en gekeurd. De Nederlandse keuring is afgerond en gepubliceerd in 1997 (*Dendroflora* 34) en de Duitse in 2003. In het iets recentere Duitse onderzoek zijn grotendeels dezelfde cultivars getest en een enkele nieuwere cultivar.

Uit tabel 1 blijkt dat er over de waarde van de meeste cultivars min of meer consensus bestaat. Zo wordt 'Oiseau Bleu' in beide keuringen als hoogst gewaardeerd en krijgen ook 'Hamabo', 'Monstrosus', 'Pink Flirt', 'Flogi' (Pink Giant), 'Floru' (Russian Violet), 'William R. Smith' en 'Woodbridge' in beide keuringen hoge waarderingen.

Groot is het verschil bij 'Coelestis', 'Duc de Brabant', 'Red Heart' en 'Totus Albus'; deze vier cultivars kregen in de Duitse keuring een hoge waardering, maar in de Nederlandse een lage. 'Duc de Brabant' heeft de slechte Nederlandse waardering te danken aan de zeer late bloei en het slecht openen van de

bloemen. Bij de andere drie komt het door de trage groei, waarbij deze cultivars steeds worden overtroffen door vergelijkbare cultivars die beter groeien. Tot slot heeft 'Helene' in Duitsland een zeer hoge waardering gekregen, terwijl de plant in Nederland niet is gekeurd (te nieuw). Wel kreeg 'Helene' in 1995 een Getuigschrift van Verdienste.

Bij de Nederlandse Planten Collectie van Hibiscus (tot 2006 bij Leo Slingerland in Boskoop) zijn bij de nieuwe cultivars (Tabel 2: Nieuwe, veelbelovende cultivars) vooral goede ervaringen opgedaan met 'Maïke', 'Diana' en 'Melrose'.

Zonminnend

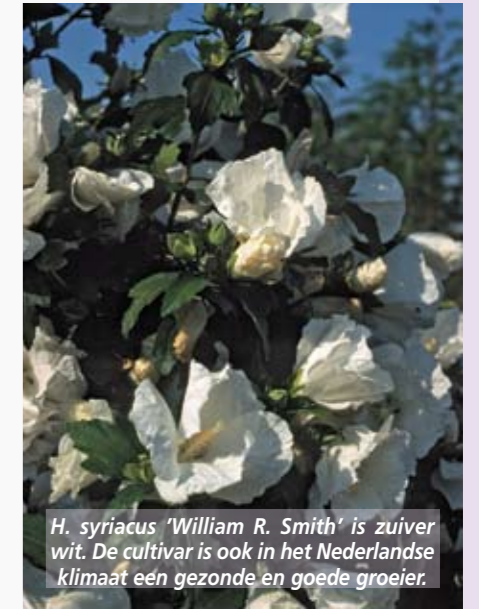
H. syriacus is een echte zonminnaar. Hoe meer zon, hoe rijker de bloei en hoe groter de bloemen. In koude, natte zomers worden er veel minder en kleinere bloemen gevormd en bovendien gaan de bloemen pas bij voldoende (zon)licht open. Soms vallen bloemknoppen ook voortijdig af. Hierbij zijn er duidelijke cultivarverschillen.

Vooraf veel gevuldbloemige cultivars bloeien slecht in koele zomers. Daarom zijn enkelbloemige cultivars in Nederland doorgaans populairder. Wat de gevuldbloemige

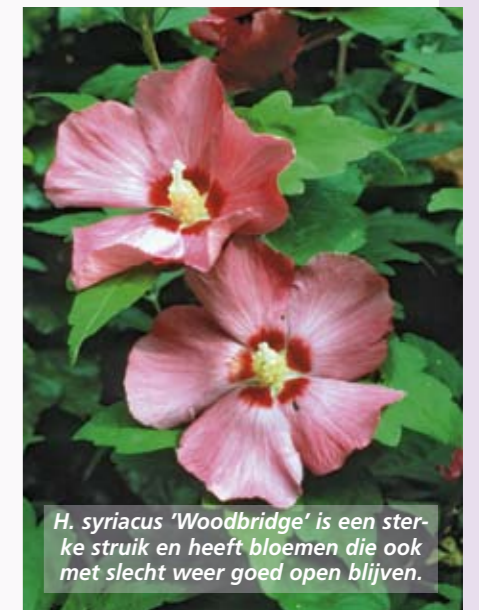
cultivars betreft, is de laatste jaren vooral geselecteerd op resistentie tegen nat en koud weer en op zelfschoning van de bloemen. Bij dit laatste vallen de bloemen na de bloei af, wat een minder rommelig beeld geeft. Voorbeelden hiervan zijn 'Notwood3' (Blue Chiffon), 'Notwood-one' (Lavender Chiffon) en 'Notwood-two' (White Chiffon).

Hibiscus zaait zich gemakkelijk uit. Dit geldt voor de enkelbloemige, fertiele cultivars. Gevuldbloemige cultivars zijn meestal steriel. Een voordeel van steriele cultivars is dat ze meestal langer bloeien. In moderne veredelingsprogramma's is getracht ook enkelbloemige steriele cultivars te krijgen. Zo zijn in Amerika de steriele triploïde cultivars 'Aphrodite', 'Diana', 'Helene' en 'Minerva' ontwikkeld. Deze blijken in praktijk in Nederland toch wel vruchten te vormen. Wel hebben deze triploïde cultivars doorgaans grotere bloemen dan de gewone diploïde. Ook de Belgische cultivar *H. syriacus* 'DVPAzurri' (Azurri) is ontwikkeld en geïntroduceerd als steriele cultivar.

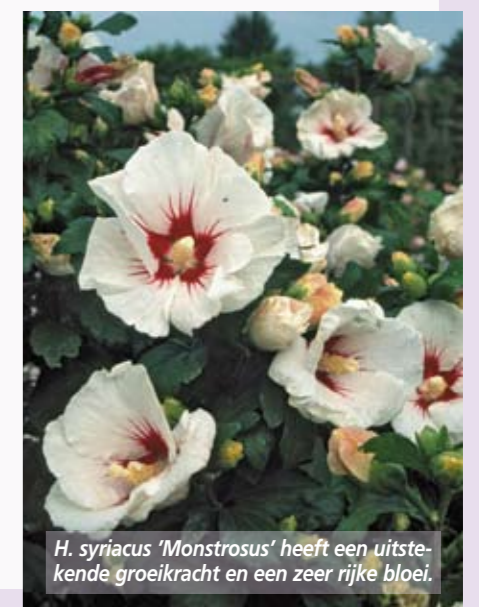
Vorming van grote bloemen kan ook door snoei worden bevorderd. Flink terug-snoeien in maart/april geeft planten ▶

H. syriacus 'William R. Smith' is zuiver wit. De cultivar is ook in het Nederlandse klimaat een gezonde en goede groeier.

H. syriacus 'Woodbridge' is een sterke struik en heeft bloemen die ook met slecht weer goed open blijven.

H. syriacus 'Monstrosus' heeft een uitstekende groeikracht en een zeer rijke bloei.

Tabel 1: Overzicht van het beoordeelde sortiment.

Cultivar	Bloemkleur	Bloemtype	Opmerking	Duitse waardering	Nederlandse waardering
'Admiral Dewey'	wit	gevuld			*
'Ardens'	blauwpaars	(half)gevuld		*	*
'Coelestis'	licht paarsblauw	enkel	trage groei	***	o
'Duc de Brabant'	roodpaars	(half)gevuld		**	o
'Flogi' (Pink Giant)	paarsroze	enkel		**	**
'Floru' (Russian Violet)	roodpaars	enkel		**	**
'Hamabo'	lichtroze	enkel	lage plant	**	**
'Helene'	wit en rood hart	halfgevuld	triploïd; grote bloemen	***	n.b.
'Jeanne d' Arc'	wit	halfgevuld		*	o
'Lady Stanley'	wit / lichtroze	gevuld		*	*
'Meehanii'	lilapaars	enkel	bontbladig		s
'Monstrosus'	wit en rood hart	enkel	betere groei dan 'Red Heart'	**	**
'Oiseau Bleu' (Blue Bird)	paarsblauw	enkel		***	***
'Pink Flirt'	lilapaars	enkel		**	**
'Puniceus Plenus'	rozerood	(half)gevuld			*
'Purpureus Variegatus'	paarsrood	gevuld	bontbladig		s
'Red Heart'	wit en rood hart	enkel	trage groei	***	o
'Souvenir de blauwpaars Charles Breton'		(half)gevuld		*	o
'Speciosus'	wit	(half)gevuld		***	*
'Totus Albus'	wit	enkel	trage groei	***	o
'William R. Smith'	wit	enkel		**	***
'Woodbridge'	roodpaars	enkel		**	***

Verklaringen keuringsresultaten: * = goed; ** = zeer goed; *** = uitstekend; n.b. = niet beoordeeld; 's' is voor speciale doeleinden en 'o' betekent dat de cultivar kan vervallen.

met een rijke bloei en grote bloemen. Het regeneratievermogen van *H. syriacus* is uitstekend. Er kan tot op elke hoogte worden teruggesnoeid.

Winterhard

H. sinosyrriacus en *H. paramutabilis* zijn beide verwant aan de bekende *H. syriacus* en komen beide van nature voor in China. *H. sinosyrriacus* lijkt sterk op *H. syriacus*. Het verschil zit vooral in de grotere bloemen en bredere bladeren van *H. sinosyrriacus*. Maar vooral vanwege de matige winterhardheid is deze soort minder populair; er zijn enkele cultivars bekend, waaronder 'Ruby Glow', 'Melmauve' en 'Autumn Surprise'.

Ook *H. paramutabilis* is minder winterhard dan *H. syriacus*. Verder is *H. paramutabilis* vooral groter dan *H. syriacus*; de soort vormt vaak een kleine boom, tot 4 m hoog. Inmiddels zijn er kruisingen gemaakt tussen *H. syriacus* en *H. paramutabilis*. Één van de kruisingsproducten is *H. 'Resi'* die op Plantarium 2009 een gouden medaille kreeg. Deze snelle groeier is in ons land als kleine boom te kweken en is volgens de winner goed winterhard.

Kuipplant

Wereldwijd gezien is de (sub)tropische soort *H. rosa-sinensis* (Chinese roos)

veruit de bekendste sierplant. Deze Aziatische soort wordt bij ons alleen als kamerplant of als kuipplant gekweekt. Van nature kan deze soort ruim 4 m hoog worden. Inmiddels zijn van deze soort en kruisingen met nauw verwante soorten, duizenden cultivars ontwikkeld met de meest uiteenlopende bloemkleuren.

Naast *H. rosa-sinensis* worden ook *H. mutabilis* en *H. schizopetalus* bij ons als kuipplant gebruikt. *H. mutabilis* is een Zuid-Chinese soort met brede, harige, vijf- tot zeven-lobbige bladeren. De bloemkleur van deze soort varieert met de leeftijd van de bloem: de bloem begint wit en verkleurt in de loop van enkele dagen via roze naar rood tot paars. Deze soort kan soms de Nederlandse winter buiten overleven, maar dan als vaste plant. *H. schizopetalus* (koraalmalve) wordt in Nederland ook als kuipplant gekweekt. Deze soort komt van nature voor in Oost-Afrika. Opvallend aan deze soort zijn de rode

Met *H. syriacus* 'Diana' zijn bij de Nederlandse Planten Collectie van *Hibiscus* goede ervaringen opgedaan.

bloemen met lange bloemstelen en de lange zuil met stampers en meeldraden.

Vaste planten

H. moscheutos is een vaste plantensoort die van nature voorkomt in de Verenigde Staten en Canada. Bij ons is deze vaste plant goed winterhard. Wel heeft de soort grote voorkeur voor een zonnige standplaats. Kenmerkend aan de soort is de grote eindstandige bloem. Door kruisingen met verwante soorten zoals *H. coccineus* en *H. grandiflorus* zijn vele hybriden ontstaan.

Zowel als vaste plant en als potplant is deze groep van *Hibiscus* behoorlijk in opkomst. De laatste jaren zijn vooral cultivars in pot met zeer grote bloemen erg populair. Voorbeelden hiervan zijn *H. moscheutos* 'Mauvelous' (gouden medaille Plantarium 2005) en *H. 'Sweet Caroline'*. De bloemen kunnen wel meer dan 20 cm in diameter zijn. ■

Marco Hoffman Hoffman is onderzoeker bij PPO Bloembollen, Boomkwekerij en Fruit in Lisse, (0252) 46 21 66/marco.hoffman@wur.nl.

Het onderzoek werd gefinancierd door het Productschap Tuinbouw.

Bekijk via www.deboomkwekerij.nl de uitslagen van de Duitse keuring in 2003.

Duitse keuring

Tabel 2: Nieuwe, veelbelovende cultivars *

Cultivar	Bloemkleur	Bloemtype	Opmerking
'America Irene Scott' (Sugar Tip)	lichtroze	dubbel	bontbladig
'Aphrodite'	roze en rood hart	enkel	triploid; grote bloemen
'Bricutt's' (China Chiffon)	wit en rood hart	halfgevuld	
'Diana'	wit	lets gevuld	triploid; grote bloemen
'DVPAzurri' (Azurri)	paarsblauw	enkel	steriel; verbetering van 'Oiseau Blue'
'Maïke'	paarsroze	iets gevuld	grote bloemen,
'Mathilde'	wit / lichtroze	enkel	betere groei dan 'Hamabo'
'Marina'	paarsblauw	enkel	betere groei dan 'Oiseau Blue'
'Melrose'	wit / lichtroze	enkel	betere groei dan 'Hamabo'
'Minerva'	lichtpaarsroze	enkel	triploid; grote bloemen
'Notwood3'	paarsblauw	halfgevuld	zelfschonend
'Notwoodone' (Lavender Chiffon)	blauwpaars	halfgevuld	zelfschonend
'Notwoodtwo' (White Chiffon)	wit	halfgevuld	zelfschonend
'Sanchoño' (Purple Ruffles)	paarsroze	halfgevuld	Brons Plantarium 2003
'Silver Moon'	licht paarsblauw	enkel	Getuigschrift Verdienste
'Stadt Erlenbach'	paarsroze	halfgevuld	Getuigschrift Aanbeveling
'Van Gogh'	blauwpaars	(half)gevuld	bontbladig

* In de onderstaande tabel staan de nieuwe cultivars die niet aan de beschreven keuringen zijn onderworpen, maar toch het predikaat 'veelbelovend' verdienen. Dit op basis van deelname aan Plantarium, GrootGroen of ervaringen bij de Nederlandse Planten Collectie van *Hibiscus*.